

به نام آن که جان را فکرت آموخت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

گروه آموزشی

شناسنامه درس Course Syllabus

عنوان درس: فرایند آموزش به بیمار/مددجو (فرد خانواده و جامعه) شماره درس: ۵۸۵۳۲۱
نوع و تعداد واحد: ۰/۵ واحد تئوری (۹ ساعت) - ۰/۵ واحد عملی (۱۳ ساعت)
دروس پیش نیاز: روانشناسی فردی و اجتماعی - انسان شناسی/جامعه شناسی در پرستاری
فراگیران (رشته، مقطع، ترم): کارشناسی پرستاری ترم ۳ نیمسال تحصیلی: اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴
زمان کلاس: شنبه ها ساعت ۴-۶ (کدفرد) ۴-۶ (کد زوج) مکان: کلاس ۷ (کدفرد) کلاس ۹ (کد زوج)
مسئول درس: دکتر پروانه خراسانی طبق برنامه ماهانه پشت درب دفتر (اتاق ۱۵۵)
شماره تماس: ۳۷۹۲۷۵۸۸ Email: khorasanip@nm.mui.ac.ir
اساتید درس: خانم نگار فرج زاده و دکتر پروانه خراسانی

شرح درس:

آموزش، یکی از نقشهای مهم، پر ثمر و نتیجه بخش پرستاران در پیشگیری از بیماریها، تسریع فرایند بهبودی و درمان، حفظ و ارتقا سلامت فرد، خانواده و جامعه که این رسالت با شناخت نیازها و تواناییهای جسمی، روانی و اجتماعی مخاطب و با استفاده از امکانات و تجهیزات آموزشی، طراحی محتوا و رسانه های کمک آموزشی و ارائه مناسب میسر خواهد شد. آشنایی با فرایند آموزش و کاربرد مبانی مربوطه در اجرای فرایند از نیازسنجی تا ارزشیابی اثربخشی آموزش بیمار از وظایف مهم پرستاران است. بنابراین ضروری است دانشجویان پرستاری از اصول و فنون یادگیری و آموزش اطلاع کافی داشته باشند و از طریق تمرین و تکرار بتوانند بطور صحیح و مطلوب این مسئولیت حرفه ای را به انجام رسانند.

هدف کلی:

آشنایی و شناخت دانشجو با مفاهیم اولیه، اصول، راهبردهای آموزش و شیوههای ارزشیابی آموزش به بیمار(فرد، خانواده و جامعه) با هدف کمک به ارتقاء مهارتهای ارتباطی، افزایش آگاهی و بهبود رفتارهای خودمراقبتی و توانمندسازیمددجو/ بیمار در جهت ارتقای سطح سلامت و همچنین ارائه اطلاعات لازم و هدایت مددجو/بیمار برای تصمیم گیری بهتر

اهداف رفتاری:

در انتهای دوره در بخش نظری از دانشجویان انتظار می رود قادر باشند :

۱. در بحث اهداف و اهمیت آموزش به بیمار و یافتن عبارت مربوطه در منشور حقوق بیمار مشارکت کنند.
۲. نقش و فعالیت پرستاران در آموزش به بیمار(فرد، خانواده و جامعه) و مفاهیم خودمراقبتی را شرح دهند.
۳. مفاهیم کلیدی آموزش و یادگیری، انواع و سبکهای مختلف یادگیری و را توضیح دهند.
۴. نظریه ها و اصول یادگیری و کاربرد آن در آموزش را از طریق تحقیق تکمیل و در جلسه مربوطه ارائه دهند.
۵. اصول و روشهای آموزش سنین مختلف (کودکان و بزرگسالان و سالمندان) و افراد کم سواد را مقایسه کنند.
۶. سه حیطه یادگیری 3H را با ذکر مثال از اهداف کلی حیطه های شناختی، عاطفی و مهارتی بیان کنند.

۷. در بحث اصول یادگیری و عوامل موثر بر یادگیری (، ملاحظات فرهنگی مرتبط با آموزش بیمار و ...) شرکت کنند.
۸. ویژگیهای فراگیر (سواد سلامت، سواد رسانه، ..)، خصوصیات مدرس و شرایط محیطی مناسب یادگیری را شرح دهند.
۹. مراحل تدوین برنامه یا برنامه ریزی آموزش به فرد، خانواده و جامعه را در فرمت پیشنهادی به ترتیب صحیح بیان کنند.
۱۰. ۶ مرحله فرایند برنامه ریزی آموزش به بیمار را در مقایسه با مراحل فرایند پرستاری، توضیح دهند.
۱۱. مهارت های قبل / حین و بعد از آموزش را به شکل نقشه مفهومی خلاصه نمایند.
۱۲. گامها و روشهای مختلف نیازسنجی و ارزیابی نیازهای آموزشی (انفرادی-بیمار، گروهی و جامعه) را شرح دهند.
۱۳. گامها و اصول و استانداردهای انتخاب/تولید محتوای آموزش بیمار را توضیح دهند.
۱۴. روشهای مرسوم و پیشرفته آموزش بیمار/خانواده / جامعه را از نظر مزایا و معایب در یک جدول مقایسه نمایند.
۱۵. برای سناریو یک بیمار فرضی، مثال اهداف و سطوح یادگیری در سه حیطه KAP را بنویسند.
۱۶. سلسله مراتب هر کدام از اهداف سه حیطه شناختی، عاطفی و مهارتی فوق را با افعال رفتاری مناسب تکمیل کنند.
۱۷. اهداف مطرح شده در کلاس را براساس حیطه ها و سطوح یادگیری مرتب و دسته بندی کنند.
۱۸. شیوه آماده سازی آموزش دهنده محیط و فراگیران در آموزش را شرح دهند.
۱۹. روشهای مختلف ارزشیابی را بر اساس اهداف و حیطه های یادگیری فهرست نمایند.
۲۰. انواع ارزشیابی و آزمون رفتار ورودی و تفاوت آن با پیش آزمون را توضیح دهند.

در زمان اجرای تمرینهای عملی از دانشجویان انتظار می رود قادر باشند :

۱. از بین رسانه های موجود یک رسانه کمک آموزشی/پمفلت آموزشی را از نظر استانداردهای علمی ارزیابی نمایند.
۲. حداقل ۵ مورد از نقاط قوت و ضعف مرتبط با استانداردهای تولید یک رسانه آموزشی (پمفلت) را فهرست کنند.
۳. در راستای پاسخگویی اجتماعی حداقل یک رسانه آموزش به بیمار بیمارستان منتخب را بازنگری و تکمیل نمایند.
۴. برای رفع یکی از نیازهای آموزشی فرد/خانواده/جامعه (واقعی) در جامعه فرایند نیازسنجی را اجرا نمایند.
۵. بر اساس موضوع مورد نیاز و مخاطب واقعی طراحی آموزشی و محتوای حداقل یک جلسه انجام دهند.
۶. روش مناسب آموزش بر اساس نیازسنجی و حیطه / سطوح اهداف یادگیری به درستی انتخاب کنند.
۷. برای روش یا روشهای آموزشی منتخب خود، دو نکته مثبت و منفی ذکر نمایند.
۸. برای محتوای آموزشی خود هدف کلی و سه هدف رفتاری در هر یک از حیطه های شناختی، عاطفی و مهارتی بنویسند.
۹. برای آموزش به بیمار خود روشهای مناسب برای ارزشیابی اثربخشی آموزش و یادگیری مخاطب بنویسند.
۱۰. یکی از روشهای آموزش بیمار را بصورت نمایش شبیه سازی شده در کلاس بترتیب مراحل آموزش داده شده اجرا کنند.
۱۱. اصول مناسب برای برقراری و حفظ ارتباط با بیمار / مخاطب آموزش را نشان دهند.
۱۲. پس از معارفه، بیمار را بررسی و محتوای آموزشی مورد نیاز او را تعیین کنند.
۱۳. جهت شروع اجرای آموزش، آمادگی و انگیزه مناسب را در بیمار فرضی بوجود آورند.
۱۴. مهارت های کلامی و غیرکلامی در حین اجرای آموزش اجرا کنند.
۱۵. ارزشیابی نهائی از آموزش ارائه شده خویش را اجرا کنند.

روش تدریس:

روش های فعال و نوین آموزش با بازی، سخنرانی، پرسش و پاسخ، self-study، بحث گروهی، کاوشگری و حل مسئله،

در بخش عملی: تمرین و ارائه کلاسی با روشهای فعال ، ایفای نقش و شبیه سازی

ابزار مورد نیاز تدریس:

کلاس حضوری، تجهیزات مرتبط تخته وایت بورد و مایک + اسلاید و پروژکتور

وظایف فراگیران (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

حضور به موقع و با آمادگی، مشارکت فعال در کلاس، نداشتن تأخیر و غیبت غیرموجه، عدم استفاده از موبایل، انجام به موقع تکالیف و تمرین های در نظر گرفته شده و ارائه کلاسی.

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین):

- رعایت شئون اخلاقی، حرفه ای و آموزشی در ارتباطات حضوری و مجازی، تعاملات گروهی و بین فردی
- در صورت غیبت یا تأخیر در کلاس درس ، طبق مقررات آموزشی عمل خواهد شد.

آئین نامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان طبق شیوه نامه اجرائی موجود در سایت دانشکده پرستاری، قسمت معاونت آموزشی، اداره خدمات آموزشی، آیین نامه پوشش حرفه ای رعایت گردد.

بر اساس مصوبه آئین نامه آموزشی نحوه برخورد با غیبت دانشجویان در کلاس به شرح زیر است.

الف) غیبت در جلسات درس تا سقف مشخص شده در آئین نامه آموزشی مربوطه در صورتی مجاز خواهد بود و مشمول کسر نمره نخواهد گردید که با ارائه مدارک مستند و گواهی معتبر و تأیید شده و با تشخیص مدیر گروه مربوطه مجاز شناخته شود.

ب) نحوه برخورد با غیبت غیر موجه دانشجو در کلاس درس در سقف کمتر از $\frac{4}{17}$ (چهار هفدهم) بشرح زیر می باشد:

- یک جلسه غیبت غیرموجه قابل بخشش
- دو جلسه غیبت غیرموجه کسر ۱ نمره
- سه جلسه غیبت غیرموجه کسر ۲ نمره
- چهار جلسه غیبت غیرموجه کسر ۴ نمره

ج) در خصوص نحوه برخورد با تعطیلی کلاس (غیر مجاز) که به صورت گروهی انجام می شود به ازای هر جلسه استاد می تواند تا سقف ۲ نمره کسر نماید.

بدیهی است غیبت بیش از حد مجاز (۴/۱۷) منجر به نمره صفر در درس خواهد بود و در صورت مجاز بودن غیبتها با ارائه مستندات و اخذ موافقت شورای آموزشی دانشکده، موجب حذف درس خواهد شد.

نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:

ردیف	فعالیت	نمره از ۲۰
۱	مشارکت فعال در جلسات حضوری با در دست داشتن منابع و متون مرتبط	۲
۲	آزمون پایان ترم	۸
۳	گزارش پروژه ارزیابی نقاط قوت و ضعف ، بازنگری و تکمیل پمفلت های منتخب بیمارستانهای آموزشی بر اساس استانداردها و نیازسنجی	۲
۴	طراحی و برنامه ریزی یک جلسه آموزشی (نیازسنجی، تدوین اهداف رفتاری، روشها ، محتوا و ...)	۴
۵	اجرای آموزش با رعایت نکات آموزشی و ارزشیابی	۴
	جمع	۲۰

منابع اصلی:

Bastable, S.B., Nurse as educator: Principles of teaching and learning for nursing practice.: Jones & Bartlett Learning, 2021.

Bastable, S.B., et al., Health Bastable, S.B., Professional as Educator: Principles of Teaching and Learning. UK: Jones and Bartlett *learning*, 2011.

Parnell Terri Ann (last ed) Health Literacy in nursing Providing Person-centered care. New York; Springer.

خراسانی پروانه، امینی فائزه و اشرفی ریزی حسن. " رسانه‌های آموزش بیمار: اصول و روش‌های تولید و ارائه"، نشر اساطیر پاریس، ۱۴۰۲. رستمیان عبدالرحمن، بهمن زیاری فرهاد، محسنی مریم، علیمحمدی نصراله و داودی منفرد عصمت. "اصول آموزش به بیمار" نشر فرهنگ پژوهان دانش، ۱۳۹۴.

صفوی محبوبه و برزویی طاهره. "اصول آموزش به بیمار" نشر سالمی و جامعه نگر، ۱۳۹۶. عبدالعلیان معصومه. "روشهای تدریس و یادگیری در آموزش پرستاری"، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بابل (آخرین چاپ)

منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

Stanhope, M. Lancaster, J. Foundations of nursing in the community, Mosby, Last Edition.

سیف علی اکبر "مقدمه ای بر نظریه های یادگیری" ویرایش دهم نوشته میتو اچ السون و جولینو جی رامیرز ، انتشارات دوران، ۱۴۰۰. صابریان معصومه و حاجی آقاجانی سعید. "فرایند برنامه ریزی درسی در علوم پزشکی"، تهران نشر سالمی، آخرین چاپ. مکنزی، جیمز اف. "برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه های ارتقای سلامت". ترجمه شهرام رفیعی فر. تهران ناشر: مهرراوش. تهران، آخرین چاپ یارمحمدیان، محمد حسین. بهرامی، سوسن. "نیازسنجی در سازمانهای بهداشتی درمانی و آموزشی سیستم بهداشت و درمان"، ناشر: هنرهای زیبا، اصفهان، ۱۳۸۴.

پارک جی ای و پارک ک. "درسنامه پزشکی پیشگیری واجتماعی (کلیات خدمات بهداشتی)". ترجمه حسین شجاعی تهرانی، انتشارات سماط، آخرین چاپ

خراسانی، پروانه. درسنامه پرستاری بهداشت جامعه ۱: اصول و مبانی بهداشت و مراقبتهای بهداشتی اولیه. اصفهان. انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، آخرین چاپ

حاتمی، حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران. انتشارات ارجمند. آخرین چاپ.

*شناسنامه کامل درس در [Web site](http://www.nm.mui.ac.ir) دانشکده و گروه به آدرس www.nm.mui.ac.ir در دسترس می باشد.

جدول زمان بندی کلاس درس

عنوان درس: فرایند آموزش به بیمار (فرد، خانواده و جامعه) شماره درس: ۵۸۵۳۲۱ نیمسال تمصیلی: اول ۱۴۰۴-

۱۴۰۳

کلاس ۷ (کد فرد) و ۹ (کد زوج) رشته تمصیلی: پرستاری فراگیران: دانشجویان کارشناسی ترم ۳ (زمان: شنبه ۱۶-۱۴ و ۱۸-۱۶)

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس

ردیف	تاریخ / ساعت	عنوان جلسه	نوع جلسه	فعالیت یادگیری	مدرس
۱	۱۴۰۳/۶/۱۷	آشنایی با طرح درس؛ اصول و مفاهیم یادگیری و فرایند آموزش به بیمار	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	مشارکت فعال در کلاس	دکتر خراسانی
۲	۱۴۰۳/۶/۲۴	اهمیت آموزش به بیمار و نقش پرستار؛ حیطه ها و اهداف	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	تمرین ارائه با روشهای فعال و تهیه اسلاید (برای جلسه چهارم)	دکتر خراسانی
۳	۱۴۰۳/۷/۷	مهارتهای قبل، حین و بعد از آموزش، ارزیابی و نیازسنجی آموزشی فرد- خانواده و جامعه، سواد سلامت، سواد رسانه، انگیزش و آمادگی فراگیر. امکانات و ابزار تدریس (منابع و رسانه های آموزش بیمار)	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	مشارکت فعال در کلاس	خانم فرج زاده
۴	۱۴۰۳/۷/۱۴	نظریه های یادگیری، عوامل موثر بر یادگیری (خصوصیات فراگیر، آموزش دهنده، شرایط محیطی و ملاحظات فرهنگی)	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	ارائه دانشجویان با روشهای فعال	دکتر خراسانی
۵	۱۴۰۳/۷/۲۱	اصول و انواع روشهای برقراری ارتباط در آموزش به فرد، خانواده و جامعه انتخاب محتوا روشهای مرسوم و پیشرفته	☐ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	مشارکت فعال در کلاس	خانم فرج زاده
۶	۱۴۰۳/۷/۲۸	عملی نیازسنجی آموزشی و تمرین انواع ارزیابی قبل، حین و پس از آموزش	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	مشارکت فعال در کلاس	دکتر خراسانی
۷	۱۴۰۳/۸/۵	عملی هر دانشجو ارزیابی، بازنگری و تکمیل یکی از رسانه های کمک آموزشی بیمارستان منتخب	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	مشارکت فعال در کلاس	دکتر خراسانی
۸	۱۴۰۳/۸/۱۲	عملی نگارش اهداف و تدوین طرح درس و انتخاب روش های تدریس متناسب با اهداف یادگیری	☒ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	ارزیابی نقاط قوت و ضعف، تکمیل و بازنویسی پمفلت های آموزشی بیمارستان منتخب	دکتر خراسانی
۹	۱۴۰۳/۸/۱۹	عملی تدوین طرح درس و انتخاب روش های ارزشیابی برنامه آموزشی متناسب با اهداف یادگیری	☐ حضوری ☐ آنلایین ☐ آفلایین	نگارش اهداف کلی و رفتاری، و انتخاب روش آموزش و ارزشیابی	دکتر خراسانی
۱۰	۱۴۰۳/۸/۲۶	عملی	☒ حضوری	کاووشگری و مشارکت فعال	دکتر خراسانی

	ارائه نقشه مفهومی	☐ آنلاین ☐ آفلاین	گروه ۱ و ۲: ایفای نقش / شبیه سازی اجرای آموزش بیمار		
دکتر خراسانی	ایفای نقش / شبیه سازی	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	عملی گروه ۳ و ۴: ایفای نقش / شبیه سازی اجرای آموزش بیمار	۱۴۰۳/۹/۳	۱۱
دکتر خراسانی	ایفای نقش / شبیه سازی	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	عملی گروه ۵: ایفای نقش / شبیه سازی اجرای آموزش بیمار	۱۴۰۳/۹/۱۰	۱۲
	طبق تقویم آموزشی			آزمون پایان ترم	